

# Větší investice do vědy posílí potenciál země, zaznělo na Akademickém sněmu

18.4.2023 - Zuzana Dupalová | Akademie věd České republiky

**Předsedkyně Akademie věd ČR Eva Zažímalová úvodem podtrhla význam chystaného zákona o výzkumu, vývoji, inovacích a transferu znalostí. Jeho hlavními cíli jsou vytvoření legislativního rámce pro transfer znalostí a technologií nebo příprava nových Národních priorit orientovaného výzkumu.**

## Transfer jako priorita

Na transfer a přenos vědeckých poznatků do praxe klade Akademie věd ČR dlouhodobě důraz. Přístup k transferu zde získává v poslední době novou, silnější dynamiku. „Naší vizí je vytvořit systémové podmínky, aby se důležité objevy, které učinili vědci v České republice a financovali je naši daňoví poplatníci, také v Česku realizovaly,“ řekla Eva Zažímalová a dodala: „Nepochybuji, že vytvoření vhodných legislativních podmínek pro podporu transferových aktivit umožní dále rozvíjet potenciál Akademie věd i dalších výzkumných organizací, který určitě přispěje k vyšší prosperitě naší ekonomiky.“

Význam transferu zdůraznila také ministryně pro vědu, výzkum a inovace Helena Langšádlová. „Zhodnocování výsledků vědy patří k hlavním tématům i v jiných zemích. Máme velký potenciál využívat poznatky vědců z Akademie věd pro tvorbu politik i komerční transfer.“ Transfer je podle jejích slov jednou ze tří současných priorit ve vědě, k nimž patří dále podpora excelence a lidských zdrojů.

Jako příklad úspěšného transferu a vysokého aplikačního potenciálu výsledků v Akademii věd ČR z poslední doby předsedkyně jmenovala součinnost vědců z Ústavu fyziky atmosféry AV ČR a Astronomického ústavu AV ČR na projektu kosmické sondy JUICE, jež minulý týden odstartovala vesmírnou pouť, nebo rozluštění DNA nedávno objeveného parazita, o kterou se zasloužili badatelé z Biologického centra a Mikrobiologického ústavu AV ČR. Nástrojem transferu a ukázkou mezioborové spolupráce je i Strategie AV21, jejíž programy se zaměřují na aktuální společenské výzvy. Programy Strategie AV21 dlouhodobě oceňuje i Helena Langšádlová.

## Financování vědy je efektivní investice

Poslední dva roky silně rezonuje otázka financování vědy. Vysoká míra inflace i nárůst cen energií se podstatně vepsaly do hospodaření instituce. Klíčové výdaje na podporu excelence, na nákup přístrojů či stavební investice přitom nelze okleštit. „Pokud přibrzdíme investice a výdaje na výzkum, v horizontu několika let se nám to negativně vrátí,“ zdůraznil místopředseda Poslanecké sněmovny ČR Karel Havlíček. Podpořil tak slova prvního místopředsedy Senátu Parlamentu ČR a bývalého předsedy Akademie věd ČR Jiřího Drahoše, který uvedl, že podpora vědy, výzkumu a vzdělanosti je efektivní investicí, která posiluje sociální i ekonomický potenciál země.

Na období 2024–2026 schválila Rada pro výzkum, vývoj a inovace návrh nárůstu státního rozpočtu na vědu a výzkum. Pro Akademii věd ČR by to oproti letošku znamenalo navýšení financování přibližně o miliardu korun. Podle předsedy Českomoravské konfederace odborových svazů Josefa Středuly ale ani plánované navýšení není dostatečné a nepokryje náklady vzniklé vysokou inflací.

## Úspěchy Akademie věd

Významnou součástí badatelova života jsou žádosti o granty, představují totiž zásadní možnost financování jeho vědeckých projektů. Podávání žádostí o účelovou podporu však momentálně

zatěžuje přebujelá administrativa. Do budoucna by se proto měla snižovat. Pomoci by mohlo i plánované alokování financí na podávání ERC grantů, které reprezentují nejvyšší kvalitu účelové podpory v Evropě.

Minulý rok čeští vědci podali 29 žádostí o ERC granty. Nárůst jejich počtu podle náměstkyně ministra školství, mládeže a tělovýchovy ČR Radky Wildové ukazuje také růst kvality české vědy. V souvislosti s ERC granty vyzdvihla Eva Zažímalová čerstvý úspěch vědců z Akademie věd ČR, kdy ERC Advanced granty obdrželi bratři Jungwirthovi.

Dva řešitele ERC grantů má v současnosti i Biotechnologický ústav AV ČR, který stojí v jádru centra BIOCEV. Výsledky ústavu představil jeho ředitel Bohdan Schneider. Akademický sněm také odsouhlasil přesun Ústavu pro hydrodynamiku AV ČR, který letos oslavil sedmdesát let existence, ze Sekce aplikované fyziky do Sekce věd o Zemi. Tento krok souvisí s posunem vědeckého zaměření pracoviště směrem k environmentální problematice.

### **Spolupráce s vládou**

Vědecká obec si uvědomuje, že je nutné neustále zdokonalovat systém hodnocení ve vědě. Akademie věd ČR se proto vloni připojila k evropské iniciativě, která podporuje odpovědné hodnocení výzkumu. Ve snaze o zlepšení národního hodnoticího systému vypracovala doporučení k *Metodice 2017+*. „Věřím, že se stanou inspirací pro úpravy národního hodnoticího systému a přispějí tak k dalšímu zvýšení jeho kvality,“ zmínila Eva Zažímalová.

Pracoviště Akademie věd ČR připravují pro české politiky expertní stanoviska AVex. Aktuálně se chystají čtyři nová čísla – *Archeologické dědictví a jeho ochrana, Lesní požáry, jejich dynamika a regenerace ekosystému v kontextu klimatické změny, Ohňostroje a jejich dopad na životní prostředí* a AVex na téma energetického využití jaderné fúze. V dohledné době se uveřejní *Avex Umělá inteligence*.

Akademie věd ČR bude kooperovat i na přípravě plánovaných Národních priorit orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací i nového zákona o vysokých školách.

<https://www.avcr.cz/cs/o-nas/aktuality/Vetsi-investice-do-vedy-posili-potencial-zeme-zaznelo-na-Akademickem-snemu>